D • N
20/1 1950

Skatter, ryssavtal och försvarssamverkan

Remissdebatten rörde sig huvudsakligen om ekonomiska ting — med ett viktigt undantag. Den nye högerledaren Hjalmarson, som debuterade med ett verkningsfullt anförande, begärde "en ny giv" om skandinavisk försvarssamverkan. Strategiska synpunkter får ökad betydelse i jämbredd med Norges upprustning, sade han. Det är vi som har varit likgiltiga — norrmännen och danskarna är självklart intresserade —, och vad man bör eftersträva är ej bara begränsad till tekniska områden, utan det har vidare räckvidd. Riktpunkten kan inte vara att "söka undvika Moskvas förebråelser", då blir svensk politik beroende av främmande och helt godtyckliga reaktioner. Hr Hjalmarsons energiska argumentation avtecknade sig fördelaktigt mot bakgrunden av tidigare partiledaryttranden i mjukt undfallande stil, inte minst det bedrövliga meningsbytet i ändra kammaren i höstas, då folkpartiets främste talesman lät pressa sig upp mot väggen. Denna gång nöjde sig hr Ohlin med att förorda en samlad utrikesdebatt senare. Säkert kommer den Hjalmarsonska framstöten att sätta vattnen i rörelse, inte minst inom högerkretsar, där många har varit missnöjda med partiets passiva, självutplånande hållning.

Regeringen undvek nu att gå närmare in på ämnet. Statsministern lätsades som om Norges betänksamhet förrande tullunionsprojektet skulle innebära motsvarande ovillighet att gå med på partiell samverkan på det militära området. En fullkomligt missvisande jämförelse — det finns intet som helst stöd för den slutsatsen.

I gränszonen mellan utrikespolitik och ekonomi framfördes kraven på en revision av ryska kreditavtalet. Främsett bondeförbundet, som undergivet förklarade sig nöjt, betonade den ena borgerliga talaren efter den andra att förutsättningarna för avtalet ändrats, att hänsyn både till försörjningsvillkoren och till riksdagens tidigare uttalade önskan föreslåvade nya förhandlingar i god överensstämmelse med de senaste årens anpassning av andra handelsöverenskommelser till ändrade förhållanden. Men stats- och utrikesministrarna hade ingenting annat att komma med än ett högdraget non possumus: vi vill inte, vi kommer ändå ingen vart! Hr Undén talade nästan som på motpartens vägnar, undervärderande våra svårigheter, övervärderande våra förpliktelser. Ryssarna kunde inte ha gjort det bättre! Här drar det ihop till en hård parlamentarisk konflikt — eländartid inte minst därför att regeringen söker skydda sin skamfilade prestige genom att från början med världslös argumentation försämra möjligheterna att framgångsrikt hävda svenska intressen. Denna partipolitiska egocentricitet kan kosta oss mycket.

Huvudpunkten i den ekonomiska debatten var skattepolitiken och hr Ohlins långtidsprogram, hans begäran om översyn av möjligheterna för skattelättnader och socialreformer under de närmaste åren. Tanken utförde i samband med en ingående granskning av de Skoldska budgetberäkningarna, en kritik som delvis hade sin motsvarighet i bondeförbunds- och högerledarnas anföranden.

Försvaret från regeringssidan utelämnade helt och hållet den produktionsfrämjande betydelsen av sänkning av det abnormt höga skattetrycket. Den sidan av saken ville man inte höra talas om — den var, som någon anmärkte, "obevisig" — som om verklighetens erfarenheter inte vore likvärdiga med finansministerns statistiska kalkyler. Men han ville inte släppa in detta oberäkneliga element i sitt schema, det skulle hållas vid sidan — avsikten är tydlig: att "bevisa" omöjligheten av direkta skattesänkningar i år, nästa år och alla följande år! Argumentationen påminde om det berömda departementala uppstaplandet av hinder för ransonerings lättnader. Den dagen man skall få sådan dessa förmenta hinder gick det utmärkt. Tydligen måste vägen till en friare ekonomi formligen sprängas fram under regeringsvirrarnas envisa motstånd. Oppositionen bör även i fortsättningen sätta till all sin styrka för att steg för steg tränga tillbaka regeringsvandet. Hälst man nära kontakt med den fria opinionsbildningen inom alla samhällsgrupper, kommer det att lyckas. Och inom skattepolitiken är samma kraftet i förfara. Regeringen har större respekt för folkopinionens utslag än för sina egna förmenta bevis.

I grund och botten har väl den nye finansministern mindre hämningar i det här fallet än företrädaren. Hans inlägg i remissdebatten, närmast riktade mot folkpartiets krav på 10 procents skattesänkning, betygade ett visst intresse för skattereformer i förening med utgiftsbegränsning som borde vara förpliktande. Men hr Sköld har alltid varit en de skiftande stämningarnas och konjunkturernas man, trots försäkringar om motsatsen — hans uppträdande på torsdagen jävade inte denna uppfattning. Så mycket större skäl att se till att han inte får det intrycket att regeringspartiet ostraffat kan förvandla de rekordtunga skattebördorna till svenska medborgares normalpackning.

Socialdemokratins "frihetsprincip"

Varje enskild partiman har självfallet rätt att ta vilken position han önskar, skrev statsministern i sitt svar till hr Cromnan i Karlskoga för några dagar sedan; "partiet kommer nu, liksom hittills, att stå vakt om denna frihetsprincip". De efterdyningar i Hallaffären som Dagens Nyheter varit i tillfälle att skildra tyder inte på att denna grundsats i praktiken står högt i kurs inom partiet. "Det för oss på sätt och vis behagsamvärda är", förklarar hr Cromnan i en av intervjuerna för denna tidning, "att vi i den här saken inte kunnat vända oss till vår egen press och resonera i lugn och ro . . . Det stora erkännandet måste jag ge er tidning att vi egentligen inte kunnat få reda på saker och ting i detta sammanhang annat än genom att följa den liberala pressen." Det står fast att i detta fall, liksom tidigare under Hallaffären, den socialdemokratiska pressen genom tystnad och nedtystande sökt dölja meningsbrytningarna inom partiet; de ständiga försök att bortförklara detta förhållande som gjorts av partiets organ i Stockholm visar att man framhärdar i denna taktik och räknar med att partidisciplinen, eller rättare partityrcket, skall segra över självständigheten. Än värre är att allt vad som kommer från i Hallaffären förstärker intrycket av att ute i landet alla oliktänkande, alla tveksamma, utsätts för en personlig press som efter hand måste leda till total likriktning. Statspartiet har redan börjat fungera inom demokratins ram. Varje enskild partiman som vill hävda en egen mening stirder mot en hel partibyråkrati — han är ensam mot tusenden som lever i, på och för partiet.

En trots allt förbluffande erinran om hur långt självtillräckligheten drivits inom partiet ger ett brev i Morgon-Tidningen från ordföranden i Stockholms stads hälsovårdsnämnd, hr Abel Carlsson, till ombudsman Gustav Göransson, som i Aftonbladet upptagit viss fråga inom hr Carlssons ämbetsområde. "Om du nödvändigt behöver publicitet för din korrespondens, så använd MT och AT, evad det gäller mig personligen och (!) hälsovårdsnämnden", skriver hr Carlsson. "På annat sätt när du mig icke, därest du ej vill begagna dig av personlig kontakt . . ." Ordföranden i stadens hälsovårdsnämnd förklarar alltså att han — och hälsovårdsnämnden — över huvud inte tar hänsyn till uttalanden som publiceras utanför den socialdemokratiska pressen. Det har gått långt då en kommunal förtroendeman skriver så — och tydligen uppfattar sin grovt stötande hållning som naturlig och självklart berättigad.

Adel och orälse inom officerskåren

diskuterades i går i en intressant artikel av generalmajor Allstrin. Endast en detalj i framställningen synes tvivelaktig. General Allstrin klarlägger att antalet adliga officerare relativt sett stadigt sjunkit; av alla aktiva officerare var sålunda år 1913 30 procent, år 1948 blott 19 procent adelsmän. Inom generalstaben har dödh vart starkare förstärkt, år 1913 med 35, år 1948 med 22 procent. Detta är, skriver hr Allstrin, "ett ganska intressant vittnesbörd om detta skiktts konkurrenskraft och kapacitet".

Den slutsatsen, nämligen att adeln genomsnittligt skulle vara överlägsen annat folk — ämnar stone som militärer —, kan inte anses motiverad. Hr Allstrin diskuterar inte möjligheten att adelsmän skulle systematiskt favoriseras, och det finns heller inte anledning att anta något sådant. Men två andra invändningar ligger nära till hands. Med ariskratisk härkomst kan antas följa en god konventionell uppfostran, ett efter officersmiljön anpassat uppträdande och förmånliga personliga förbindelser — allt förhållanden som bör underlätta karriären, även om någon medveten och stötande favorisering inte ifrågasätts. Vidare — och det är kanske viktigare — är det notoriskt att officersyrket länge ansetts vara ett förnämt yrke, speciellt passande för adelsmän; begåvade adelsynglingar har ofta blivit militärer, medan begåvade ynglingar av s. k. borgerlig härkomst gärna sett ned på detta yrke liksom på andra sysselsättningar som ansetts aristokratiska och tillika intellektuellt och ekonomiskt föga givande. Dessa traditionella faktorer är tillräckliga för att förklara det fenomen hr Allstrin framhäver. Allt skäl finns att anta att adeln varken är bättre eller sämre än folk är mest.

PRESSGRANNAR

Den skandinaviska tullunionstanken är åskerligen skrinlagd för lång tid framåt, finner Aftonbladets man (s):

Det finnes intet skäl att antaga att de objektiva ekonomiska svårigheterna skall vara mindre om tio, tjugo eller femtio år. Förhållandet torde snarare vara omvänt. Sedan länderna ytterligare under en lång period utvecklat sina industrier under skydd av sina tullar, mera kapital investerats och större antal människor sysslälts i de tullskyddade företagen, bolete svårigheterna bli större. Om icke dess mindre planerna på en tullunion skulle visa sig framgångsrika i framtiden blir det alltså igen upp på grund av att de objektiva svårigheterna minskats utan därför att de med en annan mentalitet ter sig mindre. Detta torde för övrigt gälla icke blott industrin utan också jordbruket där de objektiva ekonomiska hackelserna av tullunionens knappast synes vara större än i fråga om industrin.

För närvarande tror inte heller Vestmanlands Läns Tidning (fp) på någon trekantsöverenskommelse. Men:

Det har tidigare framförts tanken på en tull Danmark och Sverige begränsad tullöverenskommelse, när nya norrmännen anser sig förhindrade att medverka. Det har icke hittills framlagts skäl som talar mot en förstärkning efter den linjen. Visar sig denna begränsade plan ha praktiska förutsättningar, finns ingel skäl varför den inte skulle kunna förverkligas. Norge har bygt sitt ställningstagande i denna fråga på egna ekonomiska överväganden. De får respekteras, på samma sätt som den svensk-danska ståndpunkten. Vinskapen behöver inte lida därav. Och vem vet? Kanske kommer den dag eller det är, då Norge finner förutsättningarna mogna för en omprövning av den ståndpunkt, som i dag befunnits vara till landets bästa.

Arbetarbladet har tydligt uttryckt vem som är valkorporationens främste kandidat, anser Svenska Morgonbladet (fp):

Det är ganska tydligt, vem valkorporationerna utpekat som sin främste kandidat. Det är Västerbottenspen Yngve Brilioth, ty han har fått sju förstaplaceringar medan Vasaadjutor har tre och Nygren endast två. Alla tre nämnda har sina stora förtjänster, och att Brilioth placeras på sin svårdera, ärkebiskop Nathan Söderblom stol, får vi en kulturpersonlighet av rang som ärkebiskop. Hans kyrkohistoriska författarskap har resulterat i digra och lärda verk, vilka både i fråga om form och innehåll även kan anses meritera till intrade i vår höga vittra Arcopas. Hans ekumeniska intressen och förbindelser är av ovanliga mått, och hans erfarenheter som stiftschef i tolv år har gett honom tillfällen att praktiserar sin enorma kyrkokunskap.

Stockholms-Tidningen (fp) saknar biskop Bohlin bland de tre utvalda. "Det måste vara de nyare teologiska strömningarna som fört honom åt sidan, och det är beklagligt", skriver denna tidning — hans intresse för kvinnliga präster har uppenbarligen inte varit någon maerit i den nya högkyrklighetens ögon.

Statens upplåning granskas kritiskt av Svenska Dagbladet (h):

Nu är frågan: hur skall man kunna låna upp 750—900 mill. i år och för nästa budgetår cirka 900 mill. På denna fråga får man i statsverkspropositionen intet svar. Men var man vet är att under budgetåret 1948—49 upplånades totalt 774 mill. Därhittills gjorda upplåningen har tillgått på följande sätt. För riksgäldskontoret icke helt medel, för att bestrida sina utgifter, har man lånat av riksbanken mot skattsmarvskrifter. Pengarna ha använts för olika statliga utgifter och sedermera flutit in till bankerna, vilka därigenom fått likvida medel, för vilka de inkulturella standard. Intet annat land i det latinska Amerika har under de senaste fyrtiften åren i så hög grad präglats av veell demokrati. Folkstyrelsen är inte bara en grundsats i författningen, utan en realitet i samhället. Rösträtten är allmän, sedan tio år även för kvinnor, valen är väl organiserade och försiggår utan påtryckningar, den offentliga debatten är lika fri som i Västeuropa (även i den privatägda radion), fackföreningar och strejker är legalt och faktiskt tillåtna, intet parti och ingen form av propaganda har drabbats av förbud. Uruguay är den enda av Latinamerikas tjugu stater där presidenten saknar möjlighet att genom proklamation om beläggningstillstånd sätta ordinärn medborgerliga garantier ur kraft. Någon rasfråga finns inte, då antalet negrer och indianer är försvinnande litet; kontrasten mellan rika och fattiga är mindre än på andra håll i Sydamerika, och medelklassen är jämförelsevis stor; folkundervisningen är kostnadsfri och obligatorisk sedan sjuttio år, och inom de yngre generationerna finns knappast några analfabeter; religionsfriheten är total, men vid brytandet av bandet mellan stat och kyrka tillförsäkrades den katolska kyrkan så stora materiella förmåner att någon strid kring dessa frågor inte existerar. Vid samtal med politiker, publicister och vetenskapsmän känner sig en svensk vara i en förtrogen miljö.

Demokratin i Uruguay har stundom sagts bero på landets litenhet och befolkningens enhetlighet. Någon sanning ligger måhända i dessa hypoteser, men deras begränsning framgår vid en blick på Uruguays historia. Under många år tillbörde området omväxlande Brasilien och Argentina; sedan självständighet vunnits erövrades hela Uruguay utom Montevideo av en med Argentina förbunden upprorisk general; och först efter ett årtionde av inbördeskrig stabiliserades landet omkring 1850 med engelskt och franskt stöd som en bufferstat mellan Brasilien och Argentina. Uruguays politik under det senare 1800-talet liknar andra syd-

President LUIS BATTLE BERRES (t. v.) och oppositionsledaren LUIS ALBERTO de HERRERA med Montevideos obelisk till minne av 1830 års konstituerande församling i mitten.

RÖDA OCH VITA I URUGUAY

Av Herbert Tingsten

DET ÄR EN VANLIG arrighet att kalla Uruguay Sydamerikas Danmark. Några likheter är uppenbara. Landet är litet, men efter sydamerikanska förhållanden relativt tätt befolkat: 2—2,5 miljoner invånare, varav bortåt en miljon i Montevideo, på en ytvidd som är 40 procent av Sveriges. Naturen är leende och behaglig utan att vara romantisk i högre stil, de milslånga badstränderna och det milda klimatet gör Uruguay till Sydamerikas främsta turistland, och i det inre växlar skogar och betesfält i en måttligt kuperad terräng, vars högsta punkt uppnår knappa 700 meter. Boskapsstocken är den proportionsvis största i Sydamerika — nyvärdt större än i Argentina — och dess produkter dominerar exporten, men vid sidan av den stora livemedelsindustrin bidrar en rad andra industrier till ekonomisk balans. Ordet idyll har man inte ofta användning för i Sydamerika, men i fråga om Uruguay är det brukbart.

Främst lär emellertid jämförelsen med Danmark sikta på Uruguays höga politiska och kulturella nivå. Intet annat land i det latinska Amerika har under de senaste fyrtiften åren i så hög grad präglats av veell demokrati. Folkstyrelsen är inte bara en grundsats i författningen, utan en realitet i samhället. Rösträtten är allmän, sedan tio år även för kvinnor, valen är väl organiserade och försiggår utan påtryckningar, den offentliga debatten är lika fri som i Västeuropa (även i den privatägda radion), fackföreningar och strejker är legalt och faktiskt tillåtna, intet parti och ingen form av propaganda har drabbats av förbud. Uruguay är den enda av Latinamerikas tjugu stater där presidenten saknar möjlighet att genom proklamation om beläggningstillstånd sätta ordinärn medborgerliga garantier ur kraft. Någon rasfråga finns inte, då antalet negrer och indianer är försvinnande litet; kontrasten mellan rika och fattiga är mindre än på andra håll i Sydamerika, och medelklassen är jämförelsevis stor; folkundervisningen är kostnadsfri och obligatorisk sedan sjuttio år, och inom de yngre generationerna finns knappast några analfabeter; religionsfriheten är total, men vid brytandet av bandet mellan stat och kyrka tillförsäkrades den katolska kyrkan så stora materiella förmåner att någon strid kring dessa frågor inte existerar. Vid samtal med politiker, publicister och vetenskapsmän känner sig en svensk vara i en förtrogen miljö.

Demokratin i Uruguay har stundom sagts bero på landets litenhet och befolkningens enhetlighet. Någon sanning ligger måhända i dessa hypoteser, men deras begränsning framgår vid en blick på Uruguays historia. Under många år tillbörde området omväxlande Brasilien och Argentina; sedan självständighet vunnits erövrades hela Uruguay utom Montevideo av en med Argentina förbunden upprorisk general; och först efter ett årtionde av inbördeskrig stabiliserades landet omkring 1850 med engelskt och franskt stöd som en bufferstat mellan Brasilien och Argentina. Uruguays politik under det senare 1800-talet liknar andra syd-

Riksdagssammanträden
Fredagen den 20 januari 1950.
Första Kammaren kl. 11 f. m.
Andra Kammaren kl. 11 f. m.

MAJ LAURENT
leder kurser i
Guldtryck på böcker
6 demonstrationer 12 tim. 20:—
Teckning, Målning,
Croquis, stilleben, modell.
Textning, Stillära,
textytor, dekorativa alfabeten.
Kupongbåten 20 tim. kostar 20:—
Prospekt
Svarvargatan 15, Tel. 50 92 21

SKOLOR OCH UNDERVISNING
Se även efter text under rubriken "Skolor och undervisning"

KURSVERKSAMHETEN
VID STOCKHOLMS HÖGSKOLA
KEMI
Avgifter: 20—25 kronor.
REALSKOLANS och REALGYMNASIETS KEMI (tullst. kurser).
ORGANISK KEMI. BIOKEMI. TILLÄMPAD KARAKEMI.
Anmälningar och upplysningar
Observatorieg. 1 kl. 9.30—20, tel. 30 11 60, 30 11 64, 32 49 27.
Begär program!

KURSVERKSAMHETEN
VID STOCKHOLMS HÖGSKOLA
BOKFÖRING
börjar 23 jan. Avgift: 30 kronor.
GRUNDKURS I BOKFÖRING — GROSSHANDELSBOKFÖRING
INDUSTRIBOKFÖRING — KALKYLERANDE BOKFÖRING
BOKFÖRINGSPROBLEM — KOSTNADSBERÄKNING
BALANSLÄRA och BALANSANALYS
Anmälningar och upplysningar
Observatoriegatan 1, kl. 9.30—20. Tel. 30 11 60, 30 11 64, 32 49 27
Begär program!

Real- och Studentexamen genom kvällsstudier
Inskrivning till nybörjarklasser pågår denna vecka.
Ev. inträde till högre klasser beroende på förkunskaper o. plats. Exp.-tid vard. kl. 10—15, 18—20. Tel. 50 01 45, 61 49 70 (förd. end. kl. 10-13)
KUNGSH. ENSK. LÄROVERKS AFTONSKOLA
(Samskola, grund. 1918), Kungsholmsterg 4.

STOCKHOLMS BORGARSKOLA
KURS I PSYKOLOGI
Kursen omfattar 30 timmar. Tid: Måndagar kl. 18.55—20.35.
Pris 30 kr. Föreläsare: Docent Gösta Ekman, Ann. å Borgarskolans exp., Klarabergsgatan 4, II tr., kl. 10.15—10.45, 18.15—18.45.

Studenten på ett år
i ett till fyra ämnen genom kvällsstudier. Partiell studentexamen avlägges vid statligt läroverk efter kursens slut. Kompletteringar till hel examen kan sedan ske. Kurser starta nästa vecka.
Inträdesfordringar: Realexamen eller motsv. kunskaper i ämnet. (Pers. m. tillräckl. förkunsk., kan anslutas sig till 2:a terminskursen)
Modersmålet • Engelska • Tyska • Franska • Matematik (även specialmatematik) • Fysik • Kemi.
Heliskolan
Eriksbergsg. 10. Exp. 9—20. (Förd. 9—15). Tel. 11 75 32, 20 75 45

REALSKOLEÄMNEN
Modersmålet — Engelska — Tyska — Franska
Matematik — Fysik — Kemi
Kvällskurser för realexamenskompetenta på 2 terminer. Ett eller flera ämnen efter fritt val. Avgångsbetyget berättigar sedan till inträde i skolans gymnasiekurser för studentexamen. I enstaka ämne. Kurser starta nästa vecka
Heliskolan
Begär prospekt! Eriksbergsgatan 10. Tel. 11 75 32, 20 75 45.

STENOGRAFI
S ENSK — ENGELSK — TYSK — FRANSK
Nybörjar- och fortsättningskurser
Heliskolan
Eriksbergsgat. 10. Exp. 9—20 (förd. 9—15). Tel. 11 75 32, 20 75 45 • 11 40 16 • 21 05 83

HANDELSKURSER på KVÄLLSTID
1. HANDELSTEKNISKA ÄMNEN: Handelsrätt, — Bokhållningsrätt, — Statistik, — Skattedeklaration. — Industribokföring. — Handelskorrespondens (elem.- o. fortsätts.-kurs).
2. HANDELSKORRESPONDENS: Svensk samt engelsk, fransk o. tysk.
I de handelstekniska ämnena och i handelskorrespondenskurserna pågår undervisningen 1 å 2 kvällar i veckan.
3. STENOGRAFI: engelsk, fransk och tysk (nybörjare. o. fortsättningskurser). Undervisning pågår 2 kvällar i veckan.
4. DETALJHANDELSKURSER
FÖRSÄLJNINGSTEKNIK. VARUKANNEDOM inom respektive manufaktur-, herr- och damhelklädnadsbranscherna samt inom livsmedelsbranscherna. Kurserna omfatta 1 termin med undervisning 1 kväll i veckan Kursavgift 15:—.
TEXTNING o. PLAKATMÅLNING. Kursen omf. 1 term. m. underv. 2 kvällar i veckan. Kursavgift 20:—.
AVGIFTER 15—40 KR. erläggas vid inskrivningen. Möjlighet finnes till avg.-nedsättning o. befr. Uppskov medgives icke.
INSKRIVNING till ovanstående kurser 18—21 jan. kl. 9—14 och 18.30—19.30.
STOCKHOLMS STADS HANDELSSKOLOR
Prästmansgatan 25. Tel. 62 25 10, 62 25 20, 62 25 22.

Stockholms Stads Handelsskolor
Fridhemsgatan 25
NY KURS I KONTORSORGANISATION
omfatt. 1 term. på kvällst. m. tre lektioner en kväll i veckan. Närmare upplysningar tel. 62 25 10—20—25. Skriftliga anmälningar åtföljda av meritförteckning emottagas på exp.

EKONOMISK FORTBILDNINGSKURS FÖR INGENJÖRER
2-årig kvällskurs börjar den 20 januari.
Kursen är avsedd att vidareutbilda tekniskt personal för organisatoriskt och försäljningsbetonat arbete inom handel och industri.
Inträdesfordringar: att ha genomgått tekniskt gymnasium eller tekniskt institut samt ha väl vitsordad praktisk tjänstgöring.
BEGÄR PROSPEKT.
Bar Lock
Mästersamuelsgatan 22, Stockholm.
10 07 53 10 85 18 10 85 66
Handelsskola under statsinspektion.

Kvällskurser starta nästa vecka
SPRÅK
HANDELSÄMNEN
Svensk och utländsk affärskorr., Bokföring, Handelsälära, Stenografi (svensk, engelsk, tysk, fransk).
Betyg efter 1 termin.
Engelska (äv. teknisk), Amerikanska, Tyska, Franska, Italienska, Spanska, Brasilianska, Ryska, Finska. Alla stadier. Av. konversation för inf. läsare. Latin. Svensk grammatik.
Praktiska snabbkurser i engelska
Heliskolan
Eriksbergsgat. 10. Exp. 9—20.
Anmälan även pr tel. 11 75 32, 20 75 45, 11 40 16, 21 05 85.

MASKINSKRIVNING
9—21, lörd. 9—16.30.
Nya kurser Stenografi (sv., tysk, eng., fr.), Bokföring, Språk (tyska, fr., eng.) m. fl. ämnen.
STOCKHOLMS HANDELSINSTITUT
Sturegatan 4 (Sturebadets hus). Tel. 61 32 00, 62 90 56.

Högalids Studiegård
S:t ersättare vid kyrkoskunskap. Universitetskrets i psykologi. Engelska och spanska enligt direktmetod. Indiska lärare. Kurs i knytning av rysmattor.
Anmälan till sjuriken per telefon 60 25 07, till övriga kurser tel. 40 28 51.

Tekn. Skogs- & Sågverksskolan
Härnösand. Grundad 1909.
Den 125:e kursen börjar 1 april. Begär prospekt.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.

amerikanska staters med en serie av inbördeskrig, diktaturer och halvt revolutionära regimskiften. En mera fast och varaktig demokratisk regim kan dateras från 1904, då regeringen efter svåra strider nedslog ett upprorsförsök; sedan dess har endast jämförelsevis milda och snabbt övergående anastser till presidentiell diktatur förekommit.

Maktstriderna i republiken förs nu, liksom för hundra år sedan, av två stora partier, röda och vita, "colorados" och "blancos". Ursprunget är det långa inbördeskriget före 1800-talets mitt; general Aribe, som stöddes av den argentinske diktatorn Rosas, hade en vit kockard till fälttecken, medan hans främste motståndare, general Rivera — som representerade den av Brasilien och västmakterna beskyddade riktningen — anlade den röda färgen.

Hur har dessa partier kunnat bevara sin ställning, vilka motsättningar har funnits och, framför allt, vilka motsättningar finns nu dem emellan? På många håll får man svaret att partierna är rena makt- eller valpartier, inriktade på att vinna presidenturen och majoritet i de båda kamrarna och därmed — kanske det mest väsentliga — de många tusen ämbeten som regeringen förfogar över; förr bestod varje parti av en genom vänskap och släktskap lierad grupp av ledande familjer med folkliga följen, nu är de utbyggda till stora valorganisationer, men syftena, om man så vill bristen på sakliga syften, har förblivit desamma. "Att jag är röd kan jag blott förklara med att min familj sedan ett århundrade är röd", är ett av de svar jag får, ett annat att "min far var vit, därför är jag vit, så enkel är saken". Som bevis på traditionens bestämmande inflytande anför man att både röda och vita är uppdelade i fraktioner, som ofta bättre samarbetar med en fraktion inom motpartier än med de egna partivännerna. Den egentliga realskillnaden mellan partierna säges bestå i att de röda nästan oavbrutet haft majoriteten och makten, varför de vita blivit inriktade på opposition och kritik i stället för på positiv verksamhet.

Det finns utan tvivel riktiga och väsentliga drag i denna bild, som för tanken på de demokratiska och republikanska partierna i USA, med deras sammanhållning i rena maktfrågor och splittring i sakfrågor. Men det är likväl tydligt att åtminstone under de senaste årtiondena de röda och vita i Uruguay, liksom demokrater och republikaner i USA efter Franklin Roosevelt, i stort sett

Skyskrapor vid Avenida Agraciada i Montevideo.

företrätt skilda politiska tendenser, att, om också med vissa reservationer, de röda varit mera klart demokratiska och mera socialt radikala än de vita. Detta sammanhänger med att de röda sedan gammalt varit starkare inom städerna och industribefolkningen, medan de vitas traditionella kärntrupper finns bland jordägarna på landsbygden. Det sammanhänger också med att de röda i början av seklet kom under ledning av en stor radikal politiker, Batlle y Ordóñez, vars verksamhet som president och partiledare betytt en nyorientering av Uruguays politik. Även efter Batlles död har den riktning han skapat bevarat sin ställning inom partiet; till ledarna av denna riktning eller fraktion (batllismen) hör för närvarande flera av den gamle Batlles släktingar, bland dem presidenten Batlle Berres.

Med någon överdrift kan det sägas att det är batllismen som skapat dagens Uruguay. Under dess ledning har författningsreformer i demokratisk anda genomförts, staten har skilts från kyrkan, undervisningsväsendet har gjorts effektivt, en sociallagstiftning av modernt snitt har inte blott beslutats, utan också blivit tillämpad. Till batllismens mest omstridda reformer hör en rad statssocialistiska ingripanden, som inte blott gällt järnvägar, vattenkraft, elektricitet och andra "offentliga nyttigheter", utan även åtskilliga industrier; tillverkningen av vin och sprit samt den kemiska industrin är statsmonopol, och på flera andra områden (livsmedelsindustri, jordbruk) har staten etablerat egna företag. Försäkringsväsendet är förstatligat, och staten har en stark ställning inom bankväsendet genom sina tre banker för sedelutgivning, hypotekslån och försäkringar. De statliga företagen med sina under representationens medverkan utsedda styrelser står tämligen fria gentemot regeringen, men kritiseras ofta för politiserad och inkompetent förvaltning — med vad rätt är det naturligtvis för en främling inte möjligt att avgöra.

Vid sidan av batllismen står inom det röda partiet två fraktioner, som brukar beteckna med namnen på respektive en nu fungerande och en avliden fraktionsledare (Acevedo och Baldomir). De båda fraktionerna sitter i regeringen vid batllisternas sida, men representerar en avgjort mera konservativ uppfattning, särskilt i fråga om statssocialismen. Det vita eller nationella partiet är kluvet i två riktningar; den större, som leds av landets mest kände politiker, Luis Herrera, för en systematisk och ursinnig oppositionspolitik, medan den mindre (de „oberoende vita) ofta samverkar med regeringen och tidigare varit representerad i den. Situationen komplíceras slutligen genom förekomsten av tre småpartier, som i egenskap av idépartier förklarar hela det traditionella partisystemet ineffektivt och förlegat. Ett av dessa partier är kommunisterna, vilkas verksamhet i Uruguay är av samma beskaffenhet som på andra håll. Det socialistiska partiet motsvarar närmast den svenska socialdemokratin; att det inte vunnit större framgångar måste förstås mot bakgrunden av batllismens radikala politik; socialisterna är motsåndare till statssocialismen och verkar för en allmän socialisering i former som erinrar om den engelska gillesocialismen och Ernst Wigforss planer på ekonomisk demokrati inom av staten organiserade företag. Katolikerna (den medborgerliga unionen) motsvarar närmast folkrepublikanerna i Frankrike eller de kristligt-sociala i Chile; de är kritiska mot den kyrkliga hierarkin (som snarast stöder de vita) och kräver med religiös motivering vinstandel för de anställda i företagen, lönens anpassning efter familjens storlek och andra på en gång långtgående och "samhällsbevarande" reformer. I kravet på en avpolitisering av förvaltningen och införande av ett förtjänstsystem vid tillsättning av ämbeten är socialister och katoliker ense. Deras ledare, Frugoni och Regules, hör till de mest betydande personligheterna i Uruguays politik.

Nedan följer en tablå över partisättningen bland folket vid 1946 års val, i senaten (med 30 medlemmar, valda med hela landet som valkrets) och deputeradekammaren (99 medlemmar, valda provinsvis). Valen är proportionella; att röstsiffrorna inte helt motsvarar mandatsiffrorna beror främst på att de första gäller presidentvalet.

		Röster	Senatorer	Deputerade
Röda	Batllister	186.000	10	31
	Acevedo-gruppen	84.000	3	13
	Baldomir-gruppen	41.000	1	2
Vita	Nationella partiet	208.000	11	34
	Oberoende	63.000	3	9
Katoliker		35.000	1	4
Socialister		26.000	—	2
Kommunister		33.000	1	4

*

Demokratin i Uruguay kunde anses helt tryggad om inte under de senaste åren inrikespolitiska motsättningar kombinerats med påtryckningar och terror utifrån. Den Perónska diktaturen i Argentina, liksom för hundra år sedan diktaturen Rosas, framstår som ett potentiellt fara för Uruguays självständighet. Gång efter annan har Perón genom hotelser och handelspolitiska åtgärder visat sitt missnöje med den kritik av hans regim som är självfallen i den fria urugualyska pressen; hans nationalistiska uttalanden, likaväl som hans handlingar, tyder på att han gärna skulle tvinga de små staterna vid Argentinas gränser att bli bundsförvanter eller satelliter — om ett lägligt tillfälle erbjöde sig. Hans politik ter sig för Uruguays del så mycket mer oroväckande som de vita nationellas ledare Herrera — sedan årtionden misslyckad kandidat till presidentposten — i skilda sammanhang visat sympatier för diktaturtendenser av fascistisk art. Herrera har före och under det senaste världskriget tagit Mussolinis, Francos och i viss utsträckning till och med Hitlers parti och i deras anda spårat imperialism i engelsk och amerikansk politik; då Hitler vann sina segrar representerade Herrera den anpassningslinje som i Argentina uppbars av militärerna kring Perón och i Brasilien av diktatorn Vargas. Mer direkt oroande är att han framträtt som försvarare av Perón sedan denne kommit till makten och alltså av många antas redo att följa den argentinske diktatorns exempel. Misstankarna har stärkts genom att det vid flera tillfällen uppdagats att peronistpartiet försett Herreras anhängare med pengar och propagandamaterial. Det är därför inte orimligt att befara att en valseger för Herrera skulle leda till inte bara demokratins, utan också den nationella frihetens förlust.

Enligt flertalet politiker är dock risken inte stor. Det är otänkbart att Herrera skulle få majoritet vid nästa val, säger republikens president. Andra förklarar att Herrera, känd för sin opportunism, kan tänkas helt ändra sin politiska linje i händelse av en valseger, åter andra att han aldrig skulle få sitt parti med sig på en diktaturpolitik med anslutning till Perón. Men alla har klart för sig att en kupp av känd typ — en revolt förenad med hjälp utifrån — vore en möjlighet, om inte Uruguay liksom förr kunde räkna på stöd från starkare demokratier, närmast Brasilien, men i sista hand USA.

Ett samtal med Herrera själv bidrar inte att klarlägga situationen. Den smart åttiårige partiledaren har förblivit något av en gåta för sina landsmän; han är inte medlem av parlamentet, som talare och skribent är han medelmåttig, och man söker förklara hans ställning med att han är en äkta caudillo, en folklig ledare med mystisk tjuskraft — med ledarens charisma, som Max Weber uttrycker saken. På intervjuaren ger han intrycket av en korsning mellan fransk aristokrat och amerikansk rotarian. På frågan om hans inställning till Uruguays aktuella problem svarar han att inga problem existerar i detta underbara och paradisiska land; på frågan om risken för diktatur blir svaret att endast en fredens, lyckans och samförståndets diktatur är möjlig i Uruguay. Svaren ges med

"En behärdig orientering om engelskt måleri — bra bilder, välskrivda och välttryckte."
Ake Meyerson i MT.

R. H. Wilenski
ENGELSKT MÅLERI
Den första utförliga skildringen på svenska av det engelska måleriet från 1200-talet till nutiden.
Rikt illustr. i svart och färg.
29:—, inb. 35:—, halvfr. bd. 45:—
NATUR och KULTUR

MÅNADENS BOK från Norstedts
JADEBERGET
KINESISK LYRIK på svenska av
ERIK BLOMBERG
— 6:75 —
"Vackra visor är inte långa, det viste Li Po och Tu Fu och andra poeter för tusen år sen i Kina. En blommande körsbärsgren, en fiskarbåt i dimman, vildgässens ensamma rop och månens speglibild i floden, den landsflyktiges hemlängtan och den åldrade tysta tårar — så enkla och flyktiga ting har fått mening och varaktig skönhet i deras magiskt förtätade vers. Dessa gamla kineser är världslyrikens pärlfiskare."
HJALMAR GULLBERG

Sanningen om Sjövinkel
nu i bokhandeln
En nyckelknippa till en nyckelroman
7:50
UNIVERSITAS

Älskare av Chopin
gläder sig åt

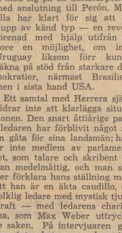

CHOPIN
Konstnären och människan
Av
Gustaf Lindwall
"Boken borde inte saknas på någon musikintresserads bokhylla. Stort utrymme har lämnats Chopins förhållande till George Sand, där förf. sökt full objektivitet i sina omdömen."
Kalmar Läns Tidning
Illustr. 9:75, inb. 13:75
NATUR och KULTUR

Lägenhetsbyggena långt över medeltal

Den 1 januari 1950 var i Stockholm under byggnad 6.621 (5.283) lägenheter om 21.802 (16.022) rumsenheter. Antalet lägenheter är osedvanligt stort för denna tid på året. Motsvarande tiotalsmedeltal utgör endast 4.261 lägenheter.

Lokalt fördelar sig de pågående bostadsbyggena med 1.102 (640) lägenheter och 2.916 (981) rumsenheter på den inre staden och med 7.519 (4.643) lägenheter och 18.886 (15.091) rumsenheter på ytterområdena. Lägenhetsfördelningen för de blivande bostäderna visar att 71 proc. utgöra av lägenheter om 2 och 3 rum med kök.

Av de under byggnad varande bostadslägenheterna beräknas 31 proc bli inflyttningsfärdiga under första kvartalet 1950 och återstoden under andra kvartalet eller senare.

I Stockholm blev under fjolåret 5.897 nybyggda lägenheter inflyttningsfärdiga mot 5.302 året förut. Dessa 3.897 lägenheter omfattade sammanlagt 18.304 rumsenheter (året förut 16.290).

Annons.

Kemtvätt på rätt sätt: grundligt och ekonomiskt, så som den utföres vid lärdeta specialfirma i hörnet, är god klädsekonomi en utgift som blir en inkomst. Ring sammanrop "Saltsjöbadstvätten"

"Klipp till"
så klipper vi till
Er måttbeställda
Stilencokostym...
från 227:—

Tweedkostym i helylle
49:—

Överrockar från 175:—

NK:s specialerbjudande i måttbeställda kostymer och överrockar erbjuder ett urval tyger, som är överväldigande rikt — ett 120-tal mönstervariationer står till Ert förfogande. Såväl engelska som svenska tyger, i kamgarn, gabardin, fresco, saxony och tweed samt till sommarkostymer det exklusiva "Tropical Palm Beach"-tyget.

Ni får en elegant, välsittande och helt igenom kvalitetsbetonad kostym eller överrock. Gå upp på NK och välj ut Ert tyg i dag — Ni har inte så många dagar på Er — den 25 januari är sista dagen.

Herrsidan, 2 tr.

*

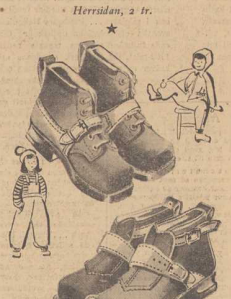

NK har bra barnpjäxor till billiga priser!

Barnpjäxor är högaktuella icke minst nu i vintersportsäsongen och inför sportlovet i februari. Speciellt bör Ni se till att pojken och flickan får i god tid "åka in" sina skidpjäxor innan det bär av till fjälls. Några exempel:

1. En pjäxa för de små, med dubbla beckösmsydda sulor, kraftig förstärkning i hälen och beige rem. Pjäxan är utförd i kraftigt slätt pjäxläder. Den kostar i storl. 22—24 **21:50**, 25—27 **23:50**, 28—30 **26:50**, 31—33 **29:50**, 34—35 **32:50**
2. För de större barnen en pjäxa såväl för stockholmstrakten som för fjällen, lämplig både för vanlig åkning och utförsåkning. Den har en täckplös som hålles till genom en rem om vristen och som förhindrar snö att tränga in vid snörningen. Den kostar i slätt pjäxläder ..... **35:—**

Barnkonfektionsavdelningen, bottenvån.

Från 30 januari slår Ni 23 00 00 när Ni vill till
A/B Nordiska Kompaniet

NK:s MATSPALT

Stora dalripor pr styck 3:00
Fasanunnar pr styck 7:50
Fasanhöns pr styck 4:50

I dag fina gödhöns pr kg 4:40

Gott kött som salta biten med ro mos
Rimmad oxbringa pr kg 2:60
Rimmad lammbringa pr kg 4:50
Rimmad fläsklägg pr kg 2:—

Nyfiskade Umfjordsostron
Färsk rökt lax pr hekto 3:50
Svensk löjrom pr hekto 2:80
Rökt renstek pr paket om 200 gram 1:22

Dagligen nykokt hummer
Räkor pr hekto 70 öre

Dagens fisk:
Färsk sill pr kg 1:20
Varbergs-torsk, storlek II, med huvud, pr kg 1:40
Varbergs-vitling, pr kg 1:50
Bergtorsk, utan huvud, hel och halv, pr kg 2:20
Dito styckad i bit, pr kg 2:60
Rödspätta ....
Torskfilet .... pr kg 2:75
Nyfiskad lake
Gös pr kg ..... 3:—
Dessutom — forell, färsk lax, äkta tunga, slätvar.

Äkta skoldpaddkött (John Lusty) ½-burk .. 10:50
Äkta skoldpaddsoppa (John Lusty) ½-burk 4:25

Nu inkommet:
Torkade persikor pr kg 3:10
Sötmandel pr kg ..... 7:—

*

Dessutom
Norskt flatbröd Ideal, pr paket 1:15
"Ni-Vea" sällskapskex, pr ask ..... 5:—, 2:75

Skånskt bröd
Ljust och mörkt i stor sortering.

Sorté — den goda te-kexen pr ask 1:50

*

Italiensk blomkål billigt — pr kg 2:—
Parisersallad pr styck 1:—
Endivesallad pr hekto 40 öre

Färsk svensk sparris

Chicoré frisé sallad
Scaroles sallad

*

Ett bra matäpple — boiken — pr kg 95 öre
Dessertäpplet — Cox orange — pr kg 2:10

Ett utsökt gott päron Passe Crassane pr kg 2:15

Marocccanska grape fruits pr kg 1:75
Jaffa grape fruits pr kg 1:40

*

Den förnämliga aveinen — Gyllene Korset pr kg 2:25
1 häckar, 11 kg netto, pr kg 2:10

*

Läcker dessert — djupfrysta bär
Jordgubbar och hallon, pr paket 1:90
Blåbär pr paket 1:40

*

Holländska blomsterlökar
som då de vuxit upp ger ett vackert inslag i Er fönsterflora. Pr kartong 2:25
Säljas på Fruktavdelningen, 4 tr.

A/B Nordiska Kompaniet

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.